

Turistične gozdne poti in varstvo narave
(posvet, Pocarjeva domačija, Radovna, 22. september 2004)

Janja Geltar

Metode dela pri pripravi projekta Kolesa nazaj – kolesa naprej

*Tu spodaj drevijo se gorske vode,
ki prav izpod vznožja Triglava kipe.*

*Popotnik nekoliko tukaj postoj,
brž raj se planinski odpre pred teboj.*

*Pri svetem Miklavžu se zove ta kraj,
posnemaj svetnika,
kaj malega daj.*

*In pomni, da vedno bi zdrav bil in čil,
če vodo pri svetem Miklavžu bi pil.
(prof. Albin Belar)*

Gorje so gručasta vas na vrhu položnega slemena. Jedro vasi je ob cesti z Bleda proti Pokljuki. Ležijo 605 m nad morsko gladino, blizu Triglava. Gorje sestavlja 13 vasi in zaselkov: Zg. Gorje, Sp. Gorje, Višelnica, Mevkuž, Podhom, Poljšica, Zg. In Sp. Laze, Grabče, Krnica, Perniki, Sp. in Sr. Radovna.

V Gorjah in okolici je kar nekaj naravnih znamenitosti, vrednih ogleda. Nekatere so naravne, nekatere pa so zgrajene s človeškimi rokami. Najbolj znana je soteska Vintgar, ki je za turiste odprta že več kot sto let, od leta 1893. Odkril jo je Jakob Žumer. Leži štiri kilometre SV od Bleda, med navpičnima stenama Homa in Boršta. Izdolbla jo je reka Radovna. Pot skozi vodi po poteh, preko mostov in galerij. Soteska se konča s slapom Šumom. Vsako leto jo obišče veliko turistov, radi pa se tudi vračajo.

Pokljuška soteska je tako kot Vintgar lep naravni biser. Je rezultat delovanja potoka Ribščice, ki je tekla v Radovno. Soteska je dolga dva kilometra. Pričenja se pri Mrzlem studencu in poteka po Pokljuški planoti nad Radovno. Na nekaterih mestih je soteska široka komaj meter in je prehod možen le preko galerij-mostov. Po ljudskem izročilu so se v njej skrivali Primož Trubar in drugi protestantje. Včasih je soteska predstavljala najkrajšo povezavo Gorij s Pokljuko.

V Poglejski cerkvi na Poljšici so našli ostanke naselitve človeka. Našli so tudi ognjišče in kamnito orodje. To potrjuje obstoj pračloveka v Triglavskem pogorju med naselitvijo poljedelskih kultur.

Poučujem v OŠ Gorje, ki jo v šolskem letu 2004 / 2005 obiskuje 290 učencev. Učenci določenih oddelkov so vključeni v program devetletne in osemletne osnovne šole, aktivno pa sodelujejo v različnih interesnih dejavnostih. Eden izmed najaktivnejših je tudi turistični podmladek, ki sva ga nazadnje vodili skupaj z mentorico Petro Lukan.

V šolskem letu 2002/2003 smo sodelovali na tekmovanju *Turizmu pomaga lastna glava*, na temo *Napeljite vodo na turistični mlin*, ki ga vsako leto organizira Turistična zveza Slovenije. Tako so nas misli privedle k domači reki Radovni, eni najčistejših rek v Sloveniji. Zaradi različnih dejavnikov v okolju smo želeli opozoriti na največji problem današnjega človeštva - onesnaženost voda in okolja. Z našo seminarsko nalogo, odrsko predstavitevijo in razstavo smo želeli ljudem, še posebej turističnim in okoljevarstvenim delavcem predstaviti način, kako rešiti in zaščititi košček nam najbližje pokrajine ter jo prikazati v vsej svoji lepoti.

Svoj projekt, katerega **zelena nit** je kolesarska pot z naravnimi in kulturnimi znamenitostmi, smo poimenovali *Kolesa nazaj ~ Kolesa naprej*. V preteklosti so se namreč v dolini Radovne vrtela različna kolesa, kolesa mlinov in žag, delovale so fužine. Dolina je prelepa tudi danes. Med vožnjo s kolesom skušamo prikazati delček naše dediščine. S kolesarsko potjo želimo popotnika poučiti tudi o pomembnosti pravilnega odnosa do narave.

Kako smo se lotili dela?

Iz različnih virov smo črpali podatke, razvrščali naravne in kulturne znamenitosti doline Radovne ter zanje oblikovali dogovorjene znake. Učenec je po predlogi narisal skico doline Radovne. Odpravili smo se na pot po dolini, fotografirali znamenitosti in jih z dogovorjenimi znaki vnašali v skice. Na koncu smo si pod vodstvom Jožeta Miheliča s Triglavskega narodnega parka ogledali prenovljeno Pocarjevo domačijo, tipično alpsko domačijo z gospodarskimi poslopji in razstavljenimi predmeti v notranjosti. Še posebej zanimivo se nam je zdelo v tram izrezljano kolo v kmečki »hiši«, ki so ga v starih časih imenovali »kolo sreče« in naj bi družini prinašalo srečo. Da bi jo prineslo tudi nam, smo si ga izbrali za znak našega podmladka.

Napisali smo zgodbo o povodnem možu Ljubu, ki se je iz Ljubljane preselil v reko Radovno in si nadel ime Rado. Po naključju je spoznal podmladkarici OŠ Gorje, ki sta raziskovali, kako čisti sta dolina in reka Radovna. Predstavil jima je dobre in slabe strani življenja v njej in ju o marsičem poučil.

Turistom smo želeli ponuditi kratko predstavitev kolesarske poti in tako oblikovali zgibanko v obliki okna, ki se odpre. Zunanjo stran smo prekrili s fotografijami znamenitosti, ki se z naslovom naloge odvrtiljo okrog, notranjo pa smo ob robu opremili z legendo in skico doline, prekrito z dogovorjenimi znaki na prosojnem papirju.

Turistično stojnico smo opremili z lastnimi izdelki-spominki, povezanimi z nalogo: mlinsko kolo s stranmi naloge na letvicah, prodniki iz reke, papirnata voda, obeski kolesa sreče in leseni kozarčki(po besedah povodnega moža si bolj zdrav, če piješ našo vodo iz lesenega kozarčka).

Nalogo smo predstavili tudi na internetnih straneh naše šole. Glede na njeno vsebino so se z zanimanjem odzvali z RTV Slovenija in tako posneli nekajminutni prispevek za mladinsko oddajo Modro. Z njim so predstavili, kako naši učenci ob pomoči mentorjev aktivno preživljajo prosti čas.

Ker je reka Radovna ena najčistejših slovenskih rek, smo podmladkarji in mentorici RTV Slovenija pomagali oblikovati enourno dokumentarno oddajo o reki Radovni. Projekt *Kolesa nazaj ~ Kolesa naprej* smo predstavili v knjižnici Blaža Kumerdeja na Bledu. V maju 2003 smo povabili delavce šole, krajanke, predstavnike občine Bled, LTO Bled in TNP ter organizirali prvo vodeno kolesarjenje po dolini. Želeli smo jim približati naše ideje in želje po uresnitvi glavnega cilja: urediti kolesarsko pot s predstavitvenimi kašipoti in tablami, ki naj bi bila namenjena vsem, ki si dolino Radovne želijo spoznati. Vsem obiskovalcem je bilo poučno kolesarjenje všeč. Že naslednjo pomlad smo pod okriljem TNP več kot sto kolesarjev zopet vodili po kolesarski poti. Skupaj z Martinom Šolarjem in sodelavci s TNP smo si zastavili cilj, da do septembra vsak po svojih zmožnostih pripomoremo k otvoritvi kolesarske poti z informativnimi tablami, kašipoti in zgibanko.

Kolo sreče nam je prineslo srečo in našim idejam smo prižgali luč sveta. V petek, 24. septembra 2004, smo se s petimi najaktivnejšimi podmladkarji zbrali pred informativno tablo kolesarske poti po dolini Radovne v Krnici, da bi v okviru svetovnega dne turizma in posveta o naravoslovnih in gozdnih poteh v Sloveniji popeljali goste po kolesarski poti. Z zanimanjem in ponosom smo si jo natančno ogledovali in v en glas zaključili: »Zares nam je uspelo!«